

Lahden kaupunki

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta

Päätöspäivämäärä

24.11.2020 § 39

opiskelija, aikuinen tai seniori).

Yleisimmät lipputyypit ovat kausi-, arvo- ja kertaliput. Lisäksi myydään mobiili ja päivälippuja. Eri lipputyyppejä myydään erilaisille vyöhykeyhdistelmille (esim. AB, ABC, CD, A-G).

Vyöhykkeille H ja I matkustettaessa hinnoittelu on eri kuin A-G-vyöhykkeillä matkustettaessa.

Eri asiakasryhmät saavat alennusta eri lipputyypeistä seuraavasti

- seniorit: arvolipun hinta -50% aikuisen kertalipusta arkisin klo 9-14 ja viikonloppuisin
- nuoret (17-19v) ja opiskelijat: kausilipun hinta -30% aikuisen kausilipusta ja arvolipun hinta -30% aikuisen kertalipusta
- lapset (7-16v): kausilipun hinta -50% aikuisen kausilipusta, kertalipun hinta -50% aikuisen kertalipusta ja arvolipun hinta -50% aikuisen kertalipusta

Alennusprosentit vaihtelevat kuitenkin hieman eri vyöhykkeiden lipuissa.

Nykytilanteessa kausilippuja myydään vain vyöhykeväleille A-B, A-F1, A-G ja A-I. Esimerkiksi C-E vyöhykkeillä pääsääntöisesti matkustava matkustaja joutuu tällöin ostamaan A-F1-välin kausilipun.

Nykyinen vyöhykejärjestelmä näyttäytyy palautteiden ja asiakaspalvelusta saadun tiedon perusteella asiakkaalle sekavana.

Uudistus

Vyöhykeuudistuksen tavoitteena on parantaa asiakaslähtöisyyttä ja joukkoliikenteen käytettävyyttä. Näin voidaan kasvattaa myös käyttäjämääriä ja kulkutapaosuutta. Joukkoliikenteen lippujärjestelmän kehittäminen muun muassa vyöhykejärjestelmää yksinkertaistamalla on yksi seudun MAL-sopimusluonnoksen toimenpiteistä joukkoliikenteessä vuosille 2021-2023.

Joukkoliikenteen hinnoitteluun kuuluu olennaisesti taksajärjestelmän ja sen alueiden määrittäminen. Taksajärjestelmän tulisi olla läpinäkyvä, reilu, helposti ymmärrettävä ja helppokäyttöinen, mutta toisaalta sen tulisi tarjota riittävät tuotot myös joukkoliikenteen järjestäjälle.

Lippujärjestelmäuudistuksen tavoitteita työstettiin tarkemmin

Lahden kaupunki

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta

Päätöspäivämäärä

24.11.2020 § 39

päätäjien ja viranhaltijoiden työpajassa 27.8.2019. Työpajan tulosten perusteella määriteltynä tavoitteina on vähentää vyöhykkeiden määrää ja yksinkertaistaa järjestelmää, kohdella asiakkaita oikeudenmukaisesti sekä olla nostamatta lipun hintoja merkittävästi kenellekään.

Vyöhykejärjestelmän selvityksessä tarkasteltiin kahta mallia. Ensimmäisessä mallissa seutu jaetaan neljään vyöhykkeeseen ja toisessa mallissa koko viranomaisalue kuuluu samaan taksavyöhykkeeseen, ns. tasataksamalli.

Neljän vyöhykkeen mallissa vyöhykkeitä olisi jo merkittävästi nykyistä vähemmän. Järjestelmä säilyisi ns. 2-vyöhykemallina, jossa edullisin lippu oikeuttaa matkustamaan kahdella vyöhykkeellä.

Molemmissa malleissa lähtökohtana on, että lipun hinta ei nouse merkittävästi millekään matkustajaryhmälle nykytilaan verrattuna. Uudistuksessa myös alennusperusteita on pyritty selkeyttämään. Seniorit saisivat alennusta 30% kausi- ja arvolipuista, siten että arvolippualennus olisi voimassa nykyiseen tapaan arkisin klo 9-14 ja viikonloppuisin koko päivän ajan. Nuoret ja opiskelijat saisivat alennusta 30% kausi- ja arvolipuista ja lapset 50% kausi-, arvo- ja kertalipuista.

Alennukset laskettaisiin jatkossa saman lipputyypin aikuisen lipun hinnasta, eli arvolipun alennus aikuisen arvolipun hinnasta jne., mikä selkeyttää nykytilannetta, jossa alennus lasketaan aina aikuisen kertalipun hinnasta.

Vyöhykkeet, lippujen hinnat ja ero nykyisiin lipunhintoihin on kuvattu tarkemmin liitteessä.

Vaikutukset

Molemmissa malleissa vyöhykkeiden lukumäärä vähenee merkittävästi ja vyöhykejärjestelmä selkeytyy. Vyöhyke ja lippujärjestelmän yksinkertaistaminen helpottaa joukkoliikenteen käyttöä sekä joukkoliikenteestä viestimistä.

Tulevaisuudessa tunnistepohjaisessa järjestelmässä esimerkiksi pankkikortin lähimaksulla maksettaessa matkustajan tulee itse valita matkustettavat vyöhykkeet linja-auton kortinlukijalaitteelta. Vyöhykkeiden määrän väheneminen helpottaa selkeästi asiakkaan toimintaa sekä linja-autossa maksaessa, matkakorttia ladattaessa ja oikeanlaisen lipputuotteen ostossa.

Lahden kaupunki

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta

Päätöspäivämäärä

24.11.2020 § 39

Neljän vyöhykkeen mallissa vyöhyke 4 on huomattavasti muita vyöhykkeitä laajempi. Vyöhykkeen alueella tehdään vain vähän joukkoliikennematkoja, joten lipun hinnan vaikutus koko alueen lipputulokertymään on vähäinen. Näin saavutetaan yksinkertaisempi järjestelmä ilman suurta vaikutusta lipputuloihin.

Kaikkien lipputuotteiden tarjoaminen kaikille vyöhykkeille mahdollistaa nykytilannetta edullisempien, suppean matkustusalueen kausilipputuotteiden käyttämisen myös ympäryskuntien sisäisiin matkoihin.

Joukkoliikenteen ydinmatkustusalueella Lahden keskustaajamassa merkittävin muutos on edullisimman lipputuotteen matkustusalueen laajentaminen.

Neljän vyöhykkeen mallissa joukkoliikenteen matkamäärät kasvaisivat arviolta noin 1,8 prosenttia ja tasataksamallissa noin 2,9 prosenttia. Osa nousumäärien muutoksista johtuu siirtymistä lipputyypien välillä: esimerkiksi kausilipun halvennuttua osa kerta- ja arvolippujen käyttäjistä siirtyy kausilippuun. Osa muutoksesta tulee täysin uusista joukkoliikennematkoista.

Neljän vyöhykkeen mallissa lipputulot vähenisivät arviolta noin 520 000 euroa ja tasataksamallissa noin 930 000 euroa vuodessa lyhyellä aikavälillä koko seudulla.

Arvioidut muutokset lipputuloiissa ja nousujen määrässä perustuvat kysynnän hintajoustoan. Normaalihyödykkeille, joihin myös joukkoliikenneliput kuuluvat, hintajousto on negatiivinen, eli hinnan noustessa kysyntä laskee. Vastaavasti hinnan laskeminen aiheuttaa kysynnän nousun.

Joukkoliikenteen lipun kysynnän hintajouston suuruus riippuu mm. tarkastelun aikajakson pituudesta, lipun hinnan suhteesta tuloihin, matka-ajasta sekä liikkumisen mahdollisuuksiin ja vaihtoehtoihin kulkutapoihin liittyvistä kysymyksistä, kuten henkilöauton ja polkupyörän omistuksesta ja niiden käyttöön liittyvästä hinnoittelusta, kuten pysäköinnistä.

Vain joukkoliikennettä tarkastellessa on tärkeää huomata, että lippu- ja maksujärjestelmän muutosten aiheuttamat muutokset tapahtuvat vasta 3-5 vuoden kuluessa. Lisäksi on tunnistettava, että muut joukkoliikennejärjestelmän muutokset, kuten muutokset vuorotarjonnassa, aiheuttavat myös muutoksia joukkoliikenteen

Lahden kaupunki
Lahden seudun joukkoliikennelautakunta

Päätöspäivämäärä
24.11.2020 § 39

kysyntään.

Yhteenveto

Joukkoliikenteen taksajärjestelmän uudistaminen vyöhykejärjestelmää ja hinnoittelua yksinkertaistamalla selkeyttäisi ja helpottaisi matkustamista joukkoliikenteessä sekä lisäisi matkustajamääriä, kunhan samalla ei nosteta lippujen hintoja merkittävästi. Muutoksen vaikutus lipputuloihin olisi lyhyellä aikavälillä negatiivinen, mutta kohtuullinen ja se pienenesi pidemmällä aikavälillä.

Uudistuksen voisi ottaa käyttöön aikaisintaan vuoden 2022 aikana, kun uudistunut linjasto saadaan kokonaisuudessaan käyttöön ja tunnistepohjainen lippu- ja maksujärjestelmä on otettu käyttöön.

Uudistusta varten tarvitaan kuntien näkemys sopivista vyöhykkeistä ja lippujen hinnoista. Kuntia pyydetään antamaan lausunnot selvityksestä 26.2.2021 mennessä. Kuntia pyydetään ottamaan kantaa erityisesti vyöhykerajoihin ja lippujen hintoihin sekä uudistuksen toteutettavuuteen.

Muutoksenhaku	Muutoksenhakukielto
Toimenpiteet	Ote: toimivalta-alueen kunnat
Liitteenä	Selvitys vyöhykeuudistuksesta